

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปล (Translation Quality Assessment Criteria หรือ TQA Criteria) เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษานวทศาสตร์ หรือศาสตร์การแปล เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและประเด็นสำคัญ ๆ ในศาสตร์การแปล เช่น สมมูลภาพ (equivalence), ความซื่อตรงแม่นยำ (fidelity หรือ accuracy) เป็นต้น และมีประโยชน์กว้างขวางต่อผู้ทำงานด้านการแปล เช่น นักแปล นักวิจารณ์ บรรณาธิการ ผู้เขียนและผู้สอนวิชาการแปล ใช้เป็นแนวทางการทำงานด้านการแปลได้ ไม่ว่าจะเป็นงานวิจารณ์ประเมินคุณภาพ ตรวจสอบแก้ต้นฉบับ หรือวางยุทธศาสตร์การแปล

ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการหลายคนเสนอแนวทางต่าง ๆ ในการประเมินคุณภาพงานแปลไว้ เช่น Reiss (1971/2000), House (1977/1997), Wilss (1982), Sager (1983), Snell-Hornby (1988/1995:31), Newmark (1988) และ Nord (1991) เป็นต้น (Snell-Hornby, 1988/1995:31, House, 1998:198; McAlester, 2000:229-41) บ้างก็เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลที่มุ่งเพื่อประโยชน์ในการสอนแปล บ้างก็เสนอเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่เป็นระบบ ผู้วิจัยพบว่าผู้เสนอแนวทางที่เป็นระบบและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงวิชาการ ในปัจจุบันมีอยู่สองคน คือ จูลิแอน เฮาส์ (Juliane House) และคาทารินา ไรส์ (Katharina Reiss)

จูลิแอน เฮาส์ ได้เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลไว้ในหนังสือชื่อว่า A Model for Translation Quality Assessment (1977 และฉบับแก้ไขปรับปรุง 1997) ความคิดเด่นของเฮาส์คือเรื่องยุทธศาสตร์การแปลแบบเปิดเผย (overt) และ

แบบปกปิด (covert) Gerard McAlester (2000) วิจารณ์เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ (House, 1997) ว่ามิได้นำไปสู่พัฒนาการที่สำคัญด้านการประเมินคุณภาพงานแปลแต่ประการใด วิธีการประเมินคุณภาพงานแปลที่เฮาส์เสนอไม่มีใครเป็นที่อ้างอิงถึง ยกเว้นความคิดเรื่องการแปลแบบ "เปิดเผย" และแบบ "ปกปิด" เกณฑ์ของเฮาส์ไม่ครอบคลุมถึงงานแปลในคู่ภาษาที่มีวัฒนธรรมห่างกันมากจนเข้ากันไม่ได้และงานแปลที่เปลี่ยนแปลงหน้าที่ (function) ไปจากบริเจตต้นทาง ซึ่งเฮาส์ถือว่าเป็นงานดัดแปลง

Christopher Waddington (1999 อ้างถึงใน Larry Muies, 2000:359) วิจารณ์โมเดลของเฮาส์ รวมทั้งของคนอื่น ๆ เช่น Nord และ Hatim กับ Mason ด้วยว่าล้นน ยุ่งยากเกินกว่าจะนำมาใช้ประเมินคุณภาพงานแปลได้สะดวกในทางปฏิบัติ

การประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ คำนึงถึงประเภทบริเจตเป็นหลัก ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะใช้งานสะดวก จึงสนใจศึกษาและทดสอบข้อจำกัดในการใช้

1.2 ประวัติของคาทารินา ไรส์

คาทารินา ไรส์ เกิดเมื่อปีค.ศ.1923 ที่เมืองโรนเฮาเซนในประเทศเยอรมนี สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิตจากสถาบันการล่ามแห่งมหาวิทยาลัยไฮเดลแบร์กเมื่อปีค.ศ.1944 และทำงานเป็นนักแปลอาชีพ หลังจากนั้นได้ไปสอนที่แผนกภาษาสเปนของสถาบันการล่ามแห่งมหาวิทยาลัยไฮเดลแบร์กจนถึงปีค.ศ.1970

"An overt translation is required whenever the source text is heavily dependent on the source culture and has independent status within it; a covert translation is required when neither condition holds, i.e. when the source text is not source culture specific."

(House, 1998:199) - "วิธีการแปลแบบเปิดเผยต้องใช้เมื่อบริเจตต้นทางขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมต้นทางอย่างยิ่งและมีฐานะเป็นเอกเทศอยู่ในวัฒนธรรมนั้น วิธีการแปลแบบปกปิดต้องใช้เมื่อไม่มีสถานะทั้งสองดังกล่าว คือเมื่อบริเจตต้นทางมิได้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมต้นทางอย่างจำเพาะ"

[คำแปลของผู้วิจัย]

ในปีค.ศ.1951 ไรส์ศึกษาวิชานิรุกติศาสตร์จนได้รับปริญญาเอกในปีค.ศ.1954 ตั้งแต่ปีค.ศ.1967 ก็เริ่มไปบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยและในที่ประชุมต่าง ๆ

ไรส์เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลไว้เมื่อปีค.ศ.1971 ในหนังสือชื่อ *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik. Kategorien und Kriterien für eine sachgerechte Beurteilung von Übersetzungen* ซึ่งมีการปรับปรุงในการพิมพ์ครั้งต่อ ๆ มา ฉบับแปลพากย์อังกฤษคือเอกสารอ้างอิงหลักของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ไรส์เข้าศึกษาเพิ่มเติม จนในที่สุดเรียนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาสาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์จากมหาวิทยาลัยแห่งแมนซ์ในปีค.ศ.1974 จากนั้นเป็นผู้บรรยายวิชาศาสตร์การแปลที่วิทยาเขตเกอร์เมอร์ไฮม์ของมหาวิทยาลัยแห่งแมนซ์ และในช่วงปีค.ศ.1980-7 ไรส์เป็นที่ปรึกษาด้านการแปลของ United Bible Societies

นอกจากหนังสือเรื่องเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปล ไรส์ยังมีผลงานอื่น ๆ อีก เช่น *Texttyp und Übersetzungsmethode* (1976, 1993) และ *Grundlegung einer allgemeinen Übersetzungstheorie* (1984, 1991) ที่เขียนร่วมกับฮันส์ แฟร์เมียร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเรียงความและบทความต่าง ๆ รวม 90 กว่าชิ้น ผลงานหลายชิ้นมีผู้แปลออกเป็นภาษาต่าง ๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน โปรตุเกส รัสเซีย ฟินแลนด์ ตุรกีและจีน ไรส์แปลหนังสือและบทความไว้มากมายภาษาสเปนเป็นภาษาเยอรมัน รวมทั้งผลงานชิ้นเอกของปราชญ์ด้านการแปลชื่อออร์เตกา อี กาสเซต

ไรส์เกษียณเมื่อปีค.ศ.1988 แต่ยังบรรยายที่มหาวิทยาลัยแห่งแมนซ์

1.3 ความคิดหลักและทฤษฎีของไรส์

ไรส์ได้เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลเอาไว้เมื่อปีค.ศ.1971 ในหนังสือชื่อ *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik. Kategorien und*

Kriterien für eine sachgerechte Beurteilung von Übersetzungen. (Munich:Max Huber) ซึ่งเป็นเล่มที่ 12 ของหนังสือชุด Hueber Hochschulreihe ผลงานชิ้นนี้มีการปรับปรุงในการพิมพ์ครั้งต่อ ๆ มา (ค.ศ.1978 และ 1984) จนมีฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์เผยแพร่เมื่อปีค.ศ.2000 ชื่อว่า Translation Criticism - The Potentials and Limitations, Categories and Criteria for Translation Quality Assessment. แปลโดย Errol F. Rhodes เอกสารภาษาอังกฤษดังกล่าวเป็นเอกสารหลักในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งบทความของไรส์ชื่อว่า Type, Kind and Individuality of Text: Decision Making in Translation แปลโดย Susan Kitron ในวารสาร Poetics Today 2:4 (1981) หน้า 121-31 ซึ่งพิมพ์ซ้ำใน The Translation Studies Reader (2000) หน้า 160-71 ที่ Lawrence Venuti เป็นบรรณาธิการ

ไรส์เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลอย่างครอบคลุม และเป็นระบบ มีผลงานเผยแพร่เป็นภาษาเยอรมัน ทำให้มีอิทธิพลทางความคิดในเยอรมนีและออสเตรีย (Lauscher, 2000:151) แต่ไม่แพร่หลายนอกหมู่นักภาษาศาสตร์เยอรมัน จนกระทั่งมีการนำผลงานชิ้นสำคัญเรื่องการประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ มาแปลและพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษเมื่อปีค.ศ.2000 ดังกล่าวมาแล้ว

เลาเชอร์ (Lauscher, 2000:152-3) วิเคราะห์เกณฑ์ของไรส์ไว้ว่า ไม่ครอบคลุมถึงงานดัดแปลง เพราะไม่สามารถใช้ประเมินคุณภาพงานแปลที่มีหน้าที่ (function) แตกต่างจากบริเจตต้นทาง หรืองานแปลที่มุ่งสื่อสารกับผู้อ่านคนละกลุ่มกับผู้อ่านบริเจตต้นทาง แต่ผู้วิจัยพบว่าไรส์ให้เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานดัดแปลงไว้แล้วในหมวดหน้าที่ (functional category) คือเกณฑ์ "หน้าที่พิเศษ" (special function) และ "กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายพิเศษ" (specially targeted reader group) (Reiss, 2000a:89-90) เกณฑ์เหล่านี้เป็นตัวแปรที่ใช้ประกอบกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลตามประเภทของบริเจต

ไรส์ใช้คำว่า "การประเมินคุณภาพ" (evaluation / assessment) และ "การวิจารณ์" (criticism) ในความหมายทำนองเดียวกัน

การประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ คือการประเมินความพอเพียง
ของสมมูลภาพ (adequacy of equivalence) ระหว่างปริจเฉทต้นทางกับปริจเฉท
เป้าหมาย (Reiss 2000a:2-3)

ไรส์ (2000a:90) ให้คำนิยาม "การแปล" ไว้ดังนี้ [คำแปลของผู้วิจัย]

"By the term translation we mean here the version of a source text
in a target language where the primary effort has been to
reproduce in the target language a text corresponding to the
original as to its textual type, its linguistic elements, and the non-
linguistic determinants affecting it. On the surface this definition
excludes any consideration of translations which do not share the
purpose of the original or have a purpose other than that of the
original author, and are directed to the interests of a special
clientele. Such products are better characterized as adaptations,
paraphrases, more or less free revisions, abstracts, summaries,
and the like."

"เมื่อใช้คำว่างานแปล ในที่นี้เราหมายถึงปริจเฉทต้นทางในพากย์
เป้าหมาย ซึ่งเกิดจากการผลิตปริจเฉทในภาษาเป้าหมายโดยมุ่งให้สมนัย
กับปริจเฉทต้นทางเป็นสำคัญ ทั้งในแง่ประเภทปริจเฉท องค์ประกอบทาง
ภาษาและตัวกำหนดนอกภาษาที่ส่งผลกระทบต่อปริจเฉท ในระดับผิวเผิน
นิยามนี้ไม่รวมงานแปลที่ไม่มีเป้าหมายเดียวกันกับปริจเฉทต้นทาง หรือ
งานแปลที่มีเป้าหมายต่างจากผู้ประพันธ์ปริจเฉทต้นทางและมุ่งสนอง
ประโยชน์ของกลุ่มพิเศษ ผลิตผลเช่นนี้ควรเรียกว่างานดัดแปลง
งานเรียบเรียงใหม่ งานแปลอย่างอิสระไม่มากนักน้อย งานแปลสรุป งาน
แปลแบบย่อความ หรืออะไรทำนองนั้น"

ไรส์ (2000a:51) กล่าวถึง "การแปล" และ "สมมูลบท" ไว้ดังนี้ [คำแปล
ของผู้วิจัย]

"Every act of translating involves first recognizing the potential equivalents, and then selecting from among them the one best adapted to the particular context, also considering how well each element in the translation unit fits the overall context."

"การแปลทุกครั้ง ย่อมอาศัยความตระหนักว่ามีสมมูลบทศักยภาพอยู่หลายตัว เป็นประการแรก แล้วจึงเลือกสมมูลบทอันเหมาะสมกับบริบทเฉพาะกรณี ขึ้นมาจากสมมูลบทศักยภาพเหล่านี้ โดยต้องพิจารณาด้วยว่าองค์ประกอบแต่ละตัวในหน่วยการแปลนั้น เหมาะสมกับบริบทโดยรวม"

ไรส์ (2000a:3-4, เชนอร์ธ 4) กล่าวถึง "สมมูลภาพ" ไว้ดังนี้ [คำแปล
ของผู้วิจัย]

"... Equivalence may obtain both between the totality of the original text and its version in the target language, and between the individual elements in the text and its translation. Equivalence is not simply correspondence, nor is it reproduction of the original language unit. Equivalence is, as its etymology suggests, "equal value." i.e., corresponding target language expressions may be considered optimally equivalent if they represent the linguistic and circumstantial context, the usage and level of style, and the intention of the author in the target language which carry the same value as the expressions in the source language..."

"สมมูลภาพ อาจมีได้ทั้งสองประเภท คือระหว่างปริเจตต้นทางโดยรวม ทั้งปริเจตกับปริเจตพาร์กซ์แปลในภาษาเป้าหมาย และระหว่างองค์ประกอบแต่ละตัวในปริเจตต้นทางกับคำแปลองค์ประกอบแต่ละตัว สมมูลภาพไม่ใช่เพียงความสมนัย และไม่ใช่เพียงการจำลองหน่วยภาษาต้นทาง สมมูลภาพคือการ "มีค่าเท่ากัน" สมตามความหมายของ

รากศัพท์คำนี้ คือถ้อยคำใด ๆ ในภาษาเป้าหมายที่สมนัยกับภาษาต้นทาง ฟังถือเป็นสมมูลบทอันเหมาะสมที่สุด หากว่าสะท้อนถึงบริบททางภาษา สถานการณ์แวดล้อม การใช้ภาษา ระดับวจนลีลา ตลอดจนเจตนาของผู้ ประพันธ์ ออกมาในภาษาเป้าหมายได้ ด้วยค่าที่เท่ากับถ้อยคำในภาษา ต้นทาง"

ข้อความข้างต้นนี้ แสดงความคิดเรื่องสมมูลภาพระหว่างปริจเฉท ต้นทางและปริจเฉทเป้าหมาย รวมทั้งเกณฑ์ที่ใช้แยกงานดัดแปลงจากงานแปล คือ "จุดประสงค์" (purpose) หรือ "หน้าที่" (function) ซึ่งแตกต่างจากของปริจเฉทต้นทาง

"จุดประสงค์" หรือ "หน้าที่" ดังกล่าว Hans J. Vermeer (1978) เรียกว่า "สโกโปส" (Skopos) แฟร์เมียร์เป็นต้นคิดทฤษฎีสโกโปส (Skopostheorie) อันเป็น ทฤษฎีแนว "หน้าที่นิยม" (functionalism) ซึ่งเน้นหน้าที่ของงานแปล ตลอดจนอิทธิพล ทางสังคมและวัฒนธรรม

ไรส์และแฟร์เมียร์ร่วมกันคิดทฤษฎีการแปลที่ครอบคลุมและละเอียด ชับซ้อน โดยอาศัยทฤษฎีสโกโปสของแฟร์เมียร์ และทฤษฎีการแปลของไรส์ประกอบกัน (Schäffner, 1998:236) ในผลงานชื่อ Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie (1984) ที่ไรส์ประพันธ์ร่วมกันกับแฟร์เมียร์ ผลงานชิ้นนี้ Mary Snell-Hornby กล่าวว่าเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางว่าเป็นพื้นฐานทฤษฎีการแปลแนว หน้าที่นิยมในเยอรมัน (Reiss, 2000a:ix)

ทฤษฎีสโกโปสถือว่าการแปลมิได้เป็นเพียงการ "ถอดรหัส" แต่การ แปลเป็นการกระทำอย่างหนึ่ง จึงย่อมมีจุดประสงค์ ซึ่งทฤษฎีนี้เรียกว่า "Skopos" คำนี้ มาจากภาษากรีกหมายถึงเจตนา (intent) จุดประสงค์ (goal) หน้าที่ (function) (Reiss และ Vermeer, 1984/1991:96 อ้างถึงใน Edwin Gentzler, 1993:71) แฟร์เมียร์ใช้เป็น คำศัพท์หมายถึง "จุดมุ่งหมายของงานแปล" (the purpose of a translation) ซึ่งผู้แปล ต้องรู้ก่อนลงมือแปล (Schäffner, 1998:235) ในแง่นี้จึงอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีสโกโปส เป็นทฤษฎีที่โน้มหาปริจเฉทเป้าหมาย (target text oriented)

การแปลเป็นการกระทำ มีจุดประสงค์ และมีผลของการกระทำ Vermeer (1978 :174 อ้างถึงใน Schäffner, 1998:235) เรียกตัวผลงานแปลว่า "ทรานสลาตุม" (Translatum) ต่อมาไรส์และเพร์เมียร์เรียกว่า "ทรานสลาต์" (Translat) (Reiss และ Vermeer, 1984/1991:2 อ้างถึงใน Schäffner, 1998:235)

ทฤษฎีสโกโปสเห็นว่า การแปลเป็นการเสนอข้อมูล (ภาษาเยอรมันว่า informationsangebot - offer of information) คือการนำข้อมูลที่เคยมีผู้เสนอไว้แล้วในภาษาต้นทาง ต่อผู้อยู่ในวัฒนธรรมต้นทาง มาเสนอในภาษาเป้าหมาย ต่อผู้อยู่ในวัฒนธรรมเป้าหมาย (Reiss และ Vermeer, 1984/1991:76 อ้างถึงใน Schäffner, 1998:236)

นอกจากนี้ ทฤษฎีสโกโปสยังเห็นว่าผู้แปลควร "แปลให้ตรงตามหน้าที่" (funktionsgerecht) ถ้าบริเจทเป้าหมายมีหน้าที่ตรงกับบริเจทต้นทาง ถือว่ามีหน้าที่คงเดิม (Funktionsconstanz - functional constancy) (Reiss และ Vermeer, 1984/1991:45 อ้างถึงใน Schäffner, 1998:236) แต่ถ้ามีหน้าที่หรือมุ่งกลุ่มผู้อ่าน

เป้าหมายต่างจากของบริเจทต้นทาง ก็ถือว่ามีหน้าที่เปลี่ยนไป (Funktionsänderung - change of function)

ทฤษฎีสโกโปสเห็นว่า ตามธรรมชาติของการแปล สถานการณ์สื่อสาร ย่อมไม่คงเดิม (keine Situations-konstanz) อยู่ได้ เนื่องจากผู้แปลต้องส่งข้อมูลเกี่ยวกับบริเจทต้นทางไปภายใต้เงื่อนไขใหม่ทางภาษา วัฒนธรรมและหน้าที่ เป็นการกระทำในสถานการณ์ที่แตกต่างจากสถานการณ์ในการผลิตบริเจทต้นฉบับโดยสิ้นเชิง (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2542:14-5)

ไรส์มองว่า "งานดัดแปลง" เป็น "งานแปล" แบบหนึ่ง ตามความหมายกว้างของคำว่า "งานแปล" (Reiss, 2000a:114) คือเรียกว่า "adaptive translation", "(free) revision" หรือ "(free) rendering" ตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (อ้างแล้ว

:104, 113-4) แต่เมื่อไรส์ใช้คำว่า "งานแปล" ในความหมายแคบก็จะเรียก "งานดัดแปลง" อย่างเจาะจงว่า "adaptation" (อ้างแล้ว:105, 111)

คริสตินา แชฟเนอร์ (Schäffner, 1998:236) เห็นว่า ในกรณีที่งานแปลไม่คงหน้าที่เดิมเหมือนของปริจเฉทต้นทาง หรือไม่สื่อสารกับกลุ่มผู้อ่านเดิม (คือเป็นงานดัดแปลง) เกณฑ์ประเมินคุณภาพของไรส์ก็จะไม่ประเมินความพอเพียงด้านสมมูลภาพ (adequacy of equivalence) แต่จะประเมินความพอเพียงด้านจุดประสงค์หรือหน้าที่

ประเด็นที่ไรส์ให้ความสำคัญมากในการประเมินคุณภาพงานแปล คือ ความเป็นวัตถุวิสัย (objectivity) และความเหมาะสมหรือความเข้าประเด็น (relevance) ของเกณฑ์ (Reiss, 2000a:3, 4)

ไรส์นิยาม "วัตถุวิสัย" ว่าหมายถึง "...to be verifiable as in contrast to arbitrary and inadequate." - "การที่พิสูจน์ว่าเป็นจริงได้ ตรงกันข้ามกับการที่กำหนดขึ้นตามอำเภอใจและที่ไม่พอเพียง" (อ้างแล้ว:4) [คำแปลของผู้วิจัย] และกล่าวว่าการประเมินคุณภาพงานแปล จะเป็นวัตถุวิสัยเมื่อใช้เกณฑ์ที่เข้าประเด็นหรือเหมาะสม (relevant หรือ proper) กับประเภทปริจเฉท (อ้างแล้ว:114) เนื่องจากปริจเฉทที่แตกต่างกัน ต้องอาศัยมาตรฐานที่แตกต่างกัน (อ้างแล้ว:xii) เกณฑ์ที่เหมาะสม จึงเป็นจุดอ้างอิงวัตถุวิสัยในการประเมินคุณภาพงานแปล (อ้างแล้ว:3) แต่จะระบุเกณฑ์ที่เหมาะสมได้ ก็ต้องรู้ประเภทของปริจเฉทต้นทางและปริจเฉทเป้าหมายเสียก่อน

ไรส์รับความคิดเรื่องหน้าที่ของภาษาจากคาร์ล บือเลอร์ (Karl Bühler, 1879-1963) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ซึ่งแบ่งการใช้ภาษาเป็น 3 ลักษณะคือเพื่อการบรรยาย (Darstellung) การแสดงออก (Ausdruck) และการเรียกร้อง (Appell) (วรรณแสงอร่ามเรือง, 2542:114)

ในเกณฑ์หมวดวรรณกรรม ไรส์จึงระบุเกณฑ์แบ่งปริจเฉทตามหน้าที่เป็น 3 ประเภทตามแนวคิดของ Bühler (Reiss, 2000a:25) คือ

-ปริจเฉทประเภทมุ่งอรรถสาร (Content-focused text type/ informativer Texttyp)

-ปริจเฉทประเภทมุ่งรูปแบบ (Form-focused text type/ expressiver Texttyp)

-ปริจเฉทประเภทมุ่งจูงใจ (Appeal-focused text type/ operativer Texttyp)

แต่ต่อมาไรส์เติม Hyper-type เข้าไปคือ ปริจเฉทหลายสื่อ

-ปริจเฉทประเภทหลายสื่อ (Multimedial text type/ multi-medialer Texttyp) ซึ่งไรส์จัดเป็น "hyper-type" คือเป็น super-structure ของประเภทปริจเฉททั้งสามประเภทข้างต้น (Reiss, 2000b:164-5)

ไรส์เคยเรียกปริจเฉทหลายสื่อว่า audio-medial (Reiss, 2000a:27) ปริจเฉทหลายสื่อมีเกณฑ์ คือให้พิจารณาว่างานแปลนำผลกระทบจากสื่ออวัจนะและองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบวรรณกรรมอันซับซ้อนมาบูรณาการได้เสมือนกับปริจเฉทต้นทางหรือไม่ (อ้างแล้ว:47)

เมื่อระบุประเภทปริจเฉทได้แล้ว จึงพิจารณาด้วยเกณฑ์ในหมวดภาษา (Linguistic category) และหมวดปฏิบัตินิยม (Pragmatic category) หากพบว่าเป็นงานแปลแบบดัดแปลง ก็ต้องพิจารณาด้วยเกณฑ์ในหมวดหน้าที่ (Functional category) และไม่ว่าจะพิจารณาด้วยเกณฑ์หมวดใด ผู้ประเมินก็ต้องคำนึงถึงเกณฑ์ในหมวดบุคคล (Personal category) ประกอบไปด้วยเสมอเพื่อความเป็นวัตถุวิสัย ทั้งนี้เพราะกระบวนการอรรถปริวรรต (การตีความ) ย่อมเป็นอัตวิสัยอย่างเลี่ยงมิได้ (Reiss, 2000a:106-13) งานแปลย่อม "ไม่ตายตัว" (tentative) เป็นธรรมดา เนื่องจากผู้แปลย่อมเป็นผู้อ่านและผู้ตีความด้วย (อ้างแล้ว:107) การตีความนั้นอาจได้รับผลกระทบจาก "ตัวตน" ของผู้แปล ซึ่งหล่อหลอมขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องตีความเพราะปริจเฉทหลายลักษณะคลุมเครือกว่าคำพูด เนื่องจากไม่สามารถบันทึกสัทสัมพันธ์ (prosody)* สื่อ

อาการเสียง (speech mannerism) และทำนองเสียง (intonation) ของผู้ประพันธ์ได้ (อ้างแล้ว:107) ผู้วิจารณ์จึงควรยอมรับทางเลือกอื่นที่เป็นอัตวิสัยเช่นกัน (อ้างแล้ว:4)

เกณฑ์ประเมินฯ ของไรส์ ผูกพันกับประเภทปริจเฉท ชนิดปริจเฉท และวิธีการแปล ทั้งผู้แปลและผู้ประเมินฯ พึงจำแนกประเภทปริจเฉทโดยอาศัยพื้นฐานการวิเคราะห์เดียวกัน (Reiss, 2000a:24) เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลย่อมครอบคลุมถึงเกณฑ์ในการแปลด้วย ดังที่เลาเซอร์ (Lauscher, 1998:357) วิเคราะห์ไว้ว่า "ไรส์เชื่อว่าผลงานแปลและการแปลเกี่ยวข้องกัน และดังนั้นการประเมินคุณภาพงานแปล จึงหมายถึงการประเมินคุณภาพกระบวนการแปลด้วยเสมอ" [คำแปลของผู้วิจัย]

ไรส์มีทัศนะว่าการวิจารณ์ต้อง "สร้างสรรค์" (constructive) (Reiss, 2000a:15) คือไม่มุ่งตำหนิข้อบกพร่อง ข้อดีก็ต้องชม และต้องแสดงเหตุผลประกอบคำวิจารณ์ด้วยเสมอไม่ว่าจะติหรือชม หากติก็ต้องเสนอทางแก้หรือทางเลือกไว้ด้วยเสมอ พร้อมทั้งมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือมาสนับสนุน (อ้างแล้ว:4-5, 15, 108-9) เนื่องจากกระบวนการอรรถปริวรรตทั้งของผู้แปลและของผู้วิจารณ์ ย่อมเป็นอัตวิสัยอย่างเลี่ยงมิได้ ผู้วิจารณ์จึงพึงแสดงความเป็นวัตถุวิสัยด้วยการแสดงเหตุผลประกอบการประเมิน

1.4 อิทธิพลต่อความคิดของไรส์

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ผลงานของไรส์เรื่องการประเมินคุณภาพงานแปลแล้ว พบว่าไรส์ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนักปราชญ์หลายท่าน (รวมทั้งแฟร์เมียร์) ที่สำคัญมี Karl Buhler (อ้างแล้ว:25), Otto Kade, Rudolf Walter Jumpelt, Eugene A. Nida, Rolf Kloepfer, Ralph-Rainer Wuthenow, José Ortega y Gasset และ Schleiermacher (อ้างแล้ว:6-7). เป็นต้น

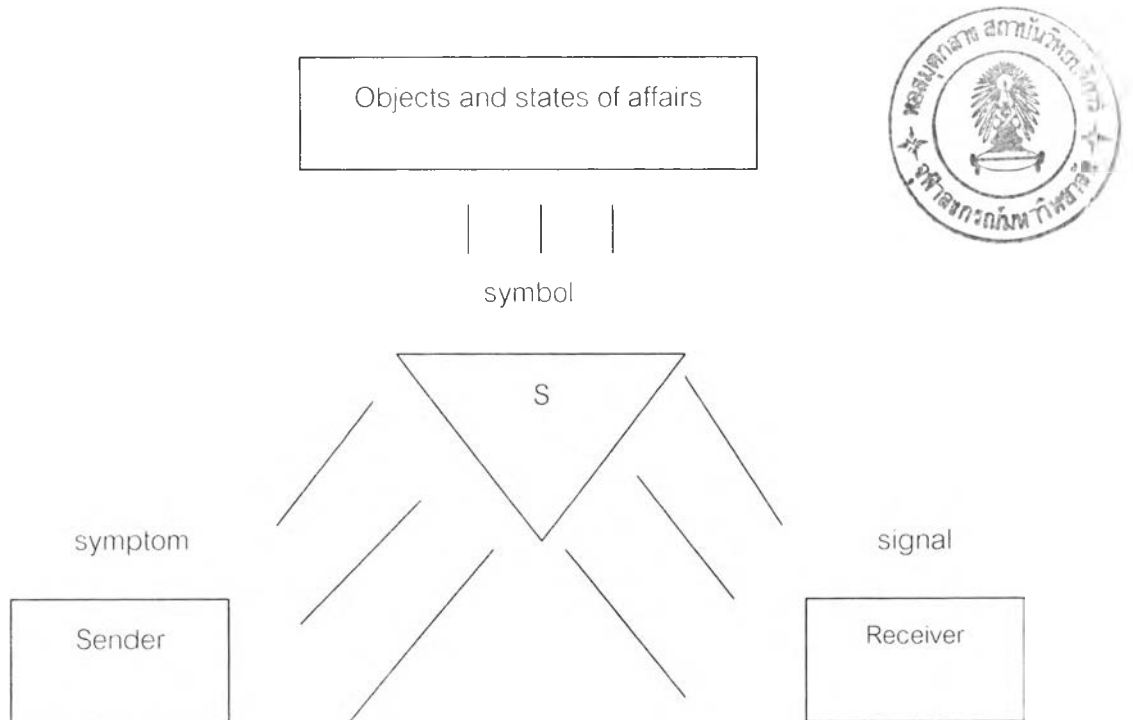
คาร์ล บือเลอร์ (Karl Buhler) นักปรัชญาและนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน กล่าวว่าภาษาคือเครื่องมือ (organon) ที่คนใช้สื่อสารกัน จากความคิดนี้จึงเกิดเป็น Organon model ของบือเลอร์ (ดูแผนผังที่ 1) ความคิดดังกล่าวบือเลอร์ได้รับอิทธิพลจากผลงานชื่อ Cratylus (บทสนทนาว่าด้วยที่มาของภาษา) ของเพลโต ซึ่งอธิบายว่า

การพูด (speech) เป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำ คำ (words) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้
 กระทำการ (Renkema, 1993:7) ไรส์ได้ความคิดเรื่องการแบ่งปริจเฉทเป็นสามประเภท
 มาจากบ็อเลอร์ (Reiss, 2000a:25)

ยูจีน ไนดา (Eugene Nida) เป็นนักวิชาการอีกคนหนึ่ง ผู้มีอิทธิพลทาง
 ความคิดอย่างสำคัญต่อไรส์ ไนดาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลไบเบิล ไรส์กล่าว
 อ้างอิงถึงทัศนะของไนดาหลายครั้งใน *Möglichkeiten und Grenzen der
 Übersetzungskritik. Kategorien und Kriterien für eine sachgerechte
 Beurteilung von Übersetzungen* ที่ไรส์เขียนขึ้นเมื่อปีค.ศ.1971 (พจนานุกรมภาษาอังกฤษ
 คือ Translation Criticism - The Potentials & Limitations, Categories and Criteria
 for Translation Quality Assessment. แปลโดย Errol F. Rhodes. เป็นเอกสารหลักที่
 ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้) แสดงว่าไรส์ได้รับอิทธิพลทางความคิดอย่างสำคัญจากไนดา
 (Reiss, 2000a:7) โดยเฉพาะในเรื่องบริบทสถานการณ์ (context of situation) และ
 สมมูลภาพพลวัต (dynamic equivalence) ซึ่งไรส์เห็นว่าน่าจะนำมาใช้ อย่างจำกัด
 กว่าที่ไนดาเสนอ คือไรส์เห็นว่าควรนำมาใช้กับปริจเฉทมุ่งจูงใจเท่านั้น (Reiss,
 2000a:42) ไรส์เคยเป็นที่ปรึกษาด้านการแปลของ United Bible Societies ในระหว่าง
 ปีค.ศ.1980-1987 ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ในช่วงนี้เองที่ไรส์น่าจะได้รับอิทธิพลทางความ
 คิดจากไนดามากยิ่งขึ้น

แผนผังที่ 1: Organon model ของบ็อลเลอร์

(Renkema 1993:7)

บ็อลเลอร์กล่าวว่า เสียงเป็นเครื่องหมายทางภาษาได้เมื่อมีความสัมพันธ์ระหว่างเสียง ผู้ส่ง ผู้รับ และวัตถุหรือสภาพการณ์ที่อ้างอิงถึง

เครื่องหมายทางภาษา (linguistic sign – S) แต่ละตัว มีหน้าที่ตามประการพร้อมกัน คู่ขนานไปกับความสัมพันธ์ทั้งสาม กล่าวคือ

เครื่องหมายเป็นอาการ (symptom) บอกให้รู้เกี่ยวกับผู้ส่ง เช่น บอกว่าเป็นชายหรือหญิง มีจุดประสงค์อะไรในการสื่อสาร

เครื่องหมายเป็นสัญลักษณ์ (symbol) อ้างอิงถึงวัตถุและสภาพการณ์

เครื่องหมายเป็นสัญญาณ (signal) ผู้รับต้องตีความหรือมีปฏิกิริยาต่อด้อยคำนั้น

โรสยังได้รับอิทธิพลทางความคิดจากโฮเซ ออร์เตกา อี. กาสเล็ต (José Ortega y Gasset, 1883-1955) นักทฤษฎีการแปล นักเขียน นักการเมือง ผู้เคยไปศึกษาในประเทศเยอรมัน ออร์เตกา อี. กาสเล็ตได้รับอิทธิพลจากผลงานของนักแปลชาวเยอรมันชื่อ ชไลเออร์มาเคอร์ จึงทำให้ออร์เตกา อี. กาสเล็ตสนับสนุนการแปลแนว "ตามพยัญชนะ" (literalism) เช่นเดียวกัน

โรสแปลผลงานชื่อ "Misera y Esplendor de la traducción" ของ ออร์เตกา อี. กาสเล็ตเป็นภาษาเยอรมัน (ชื่อนี้แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า "Misery and Splendour of Translation") ความเรียงนี้ เดิมที่ออร์เตกา อี. กาสเล็ตเขียนเป็นบทความลงติดต่อกันเป็นชุดในหนังสือพิมพ์ชื่อ ลา นาซิโอน (La Nación) ที่กรุงบูเอโนส แอเรส เมื่อปีค.ศ.1937 ในบทความดังกล่าว ออร์เตกา อี. กาสเล็ตได้แสดงทัศนะไว้นักแปลควรนำผู้อ่านไป สัมผัส "ความแปลก" ของบริเจตต์ผ่านทาง (Ortega y Gasset 1937/1992:112)

ฟรีดริช ชไลเออร์มาเคอร์ (Friedrich Schleiermacher, 1768-1834) ได้เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การแปลแบบโน้มหาบริเจตต์ผ่านทาง (alienation) และแบบโน้มหาบริเจตต์เป้าหมาย (naturalization) ไว้ในผลงานชื่อ "Über die verschiedenen Methoden des Übersetzens" เมื่อปีค.ศ.1813 ชไลเออร์มาเคอร์ สนับสนุนให้ใช้ยุทธศาสตร์แบบโน้มหาบริเจตต์ผ่านทางในการแปลวรรณกรรม (Schleiermacher, 1813/1992:36-54) โดยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนักแปลชาวเยอรมันชื่อ ชเลเกล ซึ่งชไลเออร์มาเคอร์ได้วิเคราะห์ผลงานไว้อย่างละเอียด (Kittel & Poltermann, 1998/2000:428)

เอากุสท์ วิลเฮล์ม ชเลเกล (August Wilhelm Schlegel, 1767-1845) แปลงานของเซกสเปียร์หลายเรื่องเป็นภาษาเยอรมัน ชเลเกลพยายามประสานลักษณะวัตถุวิสัยและอัตวิสัยของการแปลเข้าด้วยกัน คือการแปลอย่างชัดตรงต่อบริเจตต์ผ่านทาง กับการแปลอย่างโน้มหาภาษาและผู้อ่านเป้าหมาย (Kittel & Poltermann, 1998/2000:427)

ผู้วิจัยเห็นว่า ออร์เตกา อี. กาสเซ็ตและชไลเออร์มาเคอร์ มีอิทธิพลต่อ โรสส์ในเรื่องยุทธศาสตร์การแปลแบบโน้มหาปริจเฉทต้นทาง (alienation หรือ foreignisation) ทำให้โมเดลการแปลของโรสส์ไม่ "โน้มหาปริจเฉทเป้าหมาย" (naturalization หรือ domestication) มากเกินไป แม้จะเป็นทฤษฎีแนวหน้าที่นิยมก็ตาม โรสส์พยายามนำยุทธศาสตร์การแปลทั้งสองแบบนี้มาใช้ให้เหมาะสม (ดังที่ชเลเกลเคยพยายามทำ) โดยให้ผู้แปลและผู้ประเมินคุณภาพพิจารณาประเภทและหน้าที่ของปริจเฉทเป็นสำคัญว่าควรใช้ยุทธศาสตร์ใด โรสส์เห็นว่าปริจเฉทมุ่งอรรถสารถควรใช้ยุทธศาสตร์โน้มหาปริจเฉทเป้าหมาย ส่วนปริจเฉทมุ่งรูปแบบพึงโน้มหาปริจเฉทต้นทาง

โรสส์ (Reiss, 2000a:17;17 เชิงอรรถ 16) เห็นด้วยกับชไลเออร์มาเคอร์ว่า การแปลงานเพื่อใช้ประโยชน์ทั่วไป (pragmatic translation) ซึ่งมุ่งสื่ออรรถสารถเป็นสำคัญ เป็นงานที่ไม่ยากเท่าและไม่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เท่าการแปลงานวรรณกรรม (literary translation) ที่มุ่งสื่อคุณค่าความงาม

ผู้วิจัยเห็นว่า โรสส์ได้รับอิทธิพลทางความคิดอย่างสำคัญจากกลุ่มนักแปลและกวีโรแมนติกของเยอรมัน เช่น ชเลเกล, ชไลเออร์มาเคอร์, เกอเธ (Johann Wolfgang von Goethe, 1767-1835) และ ฟอนฮุมโบลท์ (Wilhelm von Humboldt, 1767-1835) เป็นต้น นักแปล/กวีโรแมนติกของเยอรมันกลุ่มนี้สนับสนุนยุทธศาสตร์การแปลแบบโน้มหาปริจเฉทต้นทางและโจมตีนักแปล/กวีนีโอคลาสสิกของฝรั่งเศสที่นิยมยุทธศาสตร์การแปลแบบโน้มหาปริจเฉทเป้าหมาย (Robinson 1998:126-7)

1.5 สมมติฐานของผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของโรสส์

- 1.สามารถนำมาใช้ประเมินคุณภาพงานแปลในคู่มือภาษาอังกฤษ-ไทยได้
- 2.อาจไม่ครอบคลุมถึงกรณีที่บริบททางวัฒนธรรมของปริจเฉทต้นทางใกล้เคียงกับวัฒนธรรมของผู้อ่านปริจเฉทแปล

สมมติฐานเกี่ยวกับบริบททางวัฒนธรรมนี้ เกิดจากการพินิจแล้วพบว่า ไรส์เห็นว่า การแปลคือการเสนอข้อมูลที่เคยมีผู้เสนอไว้แล้วในภาษาต้นทางแก่ผู้อ่านใน วัฒนธรรมต้นทาง มาเสนอในภาษาเป้าหมายแก่ผู้อ่านในวัฒนธรรมเป้าหมาย (Reiss และ Vermeer, 1984/1991:76 อ้างถึงใน Schäffner, 1998:236) เมื่อนำหลักนี้มาพินิจ การแปล "กามนิต" ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลที่เสนอไว้แล้วในภาษาต้นทาง (อังกฤษ) ต่อผู้อ่าน ในวัฒนธรรมต้นทาง (อังกฤษ) เป็นข้อมูลในบริบทวัฒนธรรมที่สาม (อินเดีย) ซึ่งใกล้กับ วัฒนธรรมของผู้อ่าน "กามนิต" พากย์ไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะพิสูจน์สมมติฐานดังกล่าวข้างต้นด้วยการนำเกณฑ์ ของไรส์มาประเมินคุณภาพงานแปล "กามนิต" พากย์ไทย

1.6 ลำดับขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและพิสูจน์สมมติฐาน

แบ่งเป็นสี่ขั้นตอนใหญ่ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยต่าง ๆ ดังนี้คือ

1 การศึกษาข้อมูลเพื่อตั้งสมมติฐาน

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.2 ประวัติของคாதารินา ไรส์

1.3 ความคิดหลักและทฤษฎีของไรส์

1.4 อิทธิพลต่อความคิดของไรส์

1.5 สมมติฐานของผู้วิจัย

2 การพินิจเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์

3 การประเมินคุณภาพงานแปลเรื่องกามนิต ด้วยเกณฑ์ของไรส์

3.1 การวิเคราะห์ประเภทปริจเฉทเป้าหมายด้วยเกณฑ์หมวด วรรณกรรม แล้วประเมินคุณภาพโดยไม่เปรียบเทียบกับปริจเฉทต้นทาง

3.2 การวิเคราะห์ประเภทปริจเฉทต้นทางด้วยเกณฑ์หมวด
วรรณกรรมเพื่อระบุประเภทปริจเฉท

3.3 การพิจารณาคำแถลงของผู้แปลว่า "กามนิต" พากย์ไทย
เป็นงานแปลหรือดัดแปลง และพึงใช้เกณฑ์หมวดใดประเมินคุณภาพ

3.4 การประเมินคุณภาพเรื่องกามนิตตามเกณฑ์ที่เหมาะสม

4. ปัญหาการนำเกณฑ์ประเมิน ฯ ของไรส์มาใช้กับเรื่องกามนิต

5. สรุปผลการวิจัย

1.7 ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์สมมติฐานด้วยการทดสอบ ว่า
เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมของไรส์

1. ใช้ประเมินคุณภาพงานแปลในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยได้

2. ไม่ครอบคลุมถึงกรณีงานแปลที่บริบททางวัฒนธรรมของปริจเฉท
ต้นทาง ใกล้เคียงวัฒนธรรมของผู้อ่านปริจเฉทเป้าหมาย

ไรส์กล่าวว่า เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลที่เสนอไว้นี้ใช้ประเมิน
คุณภาพงานแปลได้ทุกรูปแบบ (Reiss, 2000a:xi) เป็นการกล่าวครอบคลุมอย่างสากล
ซึ่งนักปรัชญาชื่อคาร์ล ป็อปเปอร์ (Sir Karl Raimund Popper, 1902-94) อธิบายว่า
โดยหลักการ ข้อความสากลเช่นนี้ไม่อาจพิสูจน์ (verify) ว่าเป็นจริงได้ แต่อาจพิสูจน์ว่า
ไม่เป็นจริง (falsify) ได้ด้วยการสังเกต (Lyons, 1995:141) หากพบกรณีที่เป็นจริงตาม
ข้อความนี้หลายกรณี ก็ยังไม่อาจยืนยันได้ว่ากรณีอื่น ๆ จะเป็นจริงตามนั้นเสมอไป แต่
หากพบกรณีเฉพาะที่ไม่เป็นตามนั้นเพียงกรณีเดียว ก็พิสูจน์ได้แล้วว่าข้อความนั้นไม่
เป็นจริง

ป็อบเปอร์เห็นว่าการพิสูจน์ข้อความหรือกฎด้วยวิธีอุปนัย (induction) ซึ่งเนื้อความของข้อสรุป (conclusion) มีเกินกว่าข้อตั้ง (premise) เช่น "เท่าที่ผ่านมามีคนทุกคนตายก่อนอายุ 200 ปี" สรุปว่าทุกคนทั้งปัจจุบันและอนาคตต้องตายก่อนอายุ 200 ปี" ย่อมต้องพิสูจน์ด้วย "หลักพิสูจน์ว่าจริง" (verifiability principle) แต่แม้จะใช้ข้อมูลมากมายก็เพียงทำให้เชื่อมากขึ้นเท่านั้น ไม่อาจพิสูจน์ว่าจริง เพราะต้องใช้ข้อพิสูจน์เป็นอนันต์ ส่วน "หลักพิสูจน์ว่าเท็จ" (falsifiability principle) หมายถึงว่า ข้อความหรือกฎที่มีความหมายทางวิทยาศาสตร์ ต้องสามารถนำมาพิสูจน์ว่าเป็นเท็จ (falsifiable) ได้ ยกตัวอย่างเช่นข้อความว่า "จิตมีอยู่จริง" ข้อความนี้ไม่อาจพิสูจน์ว่าเป็นเท็จได้ จึงไม่มีนัยสำคัญทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น เมื่อต้องการพิสูจน์กฎ (ซึ่งสามารถพิสูจน์ว่าเป็นเท็จได้) นักวิทยาศาสตร์จึงต้องมุ่งหาข้อยกเว้น หากไม่มี ก็ยอมพิสูจน์ว่ากฎนั้นถูกต้องแล้ว (พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ราชบัณฑิตยสถาน, 2532: 41, 120; Encyclopaedia Britannica, 1998 vol.9: 608-9)

Andrew Chesterman (1994:89-92) กล่าวว่าป็อบเปอร์มีสูตร (schema) ที่ใช้อยู่บ่อย ๆ คือ $P1 \rightarrow TT \rightarrow EE \rightarrow P2$ ตัว P1 คือปัญหาแรกเริ่ม เรื่องอะไรก็ได้ TT (Tentative Theory) คือสมมติฐานแรก (first hypothesis) ซึ่งจะมีที่มาอย่างไรก็ได้ เช่นการคาดเดา แต่ EE (Error Elimination) หรือขั้นตอนการทดสอบสมมติฐาน ต้องใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่ทุกทฤษฎีก็เป็นได้แค่สมมติฐาน ไม่มีทฤษฎีใดที่เราจะพิสูจน์ว่าเป็นจริงได้ เราพิสูจน์ได้เพียงว่ามี "ความน่าจะเป็นจริง" (verisimilitude) มากเพียงใด ดังนั้น P2 จึงมิใช่คำตอบที่ถูกต้องหรือทฤษฎีที่สมบูรณ์แบบ แต่เป็นปัญหาใหม่หรือทฤษฎีที่ทดสอบรอบคอบดีแล้ว ("well-corraborated")

เมื่อนำสูตรนี้มาอธิบายเรื่องการแปล TT ก็คือผลงานแปล EE คือการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และตามหลักดังกล่าวนี้ ต้องถือว่างานแปลทุกชิ้นย่อมไม่สมบูรณ์ ไม่อาจถือว่าถูกต้องเหมาะสมที่สุดอย่างเด็ดขาดหรืออย่างตายตัวได้

การวิจัยในวิทยานิพนธ์นี้ ทดสอบว่าเกณฑ์ของไรส์ใช้ประเมินงานแปลคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยได้ด้วยการทดลองนำมาใช้งาน และทดสอบว่าเกณฑ์ของไรส์ไม่สามารทำให้ได้อย่างครอบคลุมทุกกรณีเป็นสากล โดยอาศัยหลักพิสูจน์ว่าเท็จ (falsifiability principle) ซึ่งก็คือการทดสอบสมมติฐานว่าเกณฑ์ประเมินคุณภาพ

งานแปลของไรต์ ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดเนื่องจากริบทางวัฒนธรรมของ
 ปริจเขตต้นทาง ใกล้กับวัฒนธรรมของผู้อ่านปริจเขตเป้าหมาย หากไม่ได้คำนึงถึง ก็
 ย่อมเป็นข้อจำกัดของเกณฑ์ (ไม่เป็นวัตถุประสงค์) ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมใช้ประเมินคุณภาพ
 งานแปลอย่างเป็นวัตถุประสงค์ได้เป็นสากลทุกรูปแบบทุกกรณี

เอกสารหลักในการวิจัยคือ เอกสารเรื่องเกณฑ์ประเมินคุณภาพงาน
 แปลของไรต์ ซึ่งผู้วิจัยใช้เอกสารแปลพากย์อังกฤษที่พิมพ์เผยแพร่เมื่อปีค.ศ.2000 ชื่อว่า
 Translation Criticism - The Potentials and Limitations, Categories and Criteria
 for Translation Quality Assessment. ซึ่ง Errol F. Rhodes แปลจากหนังสือภาษา
 เยอรมันชื่อ Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik.Kategorien und
 Kriterien für eine sachgerechte Beurteilung von Übersetzungen. ที่เขียนโดย
 Katharina Reiss เมื่อปีค.ศ.1971 และมีการปรับปรุงในปีค.ศ.1974

ผู้วิจัยเลือก "กามนิต" เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีลักษณะตรงกับ
 ประเด็นที่ต้องการศึกษาคือ ปริจเขตต้นทาง (ภาษาอังกฤษ) มีริบทางวัฒนธรรม
 (อินเดีย) ใกล้กับวัฒนธรรมของผู้อ่านปริจเขตเป้าหมาย (ไทย) ยิ่งกว่าวัฒนธรรมของ ผู้
 อ่านปริจเขตต้นทาง (อังกฤษ)

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

เสฐียรโกเศศ ผู้แปลเรื่อง "กามนิต" ได้กล่าวไว้ว่า แปลจากหนังสือ
 พากย์อังกฤษชื่อ "The Pilgrim Kamanita - A Legendary Romance" ที่ John E.
 Logie แปลจากปริจเขตต้นทางพากย์เยอรมันชื่อว่า "Der Pilger Kamanita" ซึ่งชาว
 เดนมาร์กชื่อ Karl Adolph Gjellerup ได้ประพันธ์ไว้เป็นภาษาเยอรมัน

อย่างไรก็ดี ตามหลักอนุทศาสตร์ถือว่า ฉบับพากย์อังกฤษเป็น
 ปริจเขตต้นทางของงานแปลเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทย

เอกสารหลักที่ใช้ในการวิจัยคือ "กามนิต" ฉบับตีพิมพ์สมบูรณ์ควบสอง
 พากย์ (ไทยและอังกฤษ) ที่มูลนิธิเสฐียรโกเศศและนาคะประทีปจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก

เมื่อปีพ.ศ.2520 (พากย์อังกฤษมาจากฉบับที่เคยตีพิมพ์ในนครนิวยอร์กเมื่อปีค.ศ.1912 โดย E.P. Dutton and Company, New York)

ผู้วิจัยได้แปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษบางคำเป็นภาษาไทย เพื่อความสะดวกในการสื่อสารเฉพาะกิจ เช่น อนุวทศาสตร์ (Translatology) สมมูลภาพ (equivalence) สมมูลบท (equivalent) สากลลักษณะของการแปล (Universals of Translation) เป็นต้น เมื่อใช้ครั้งแรกจะกำกับไว้ด้วยคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คำศัพท์ทางวิชาการแปลที่ยังไม่มีคำแปลที่เหมาะสม ก็จำเป็นต้องทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

1.9 ข้อจำกัดของการวิจัย

ผลพิสูจน์สมมติฐาน มีนัยครอบคลุมเพียงงานแปลปริจเฉทมุ่งรูปแบบในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทย ในทิศทางจากอังกฤษเป็นไทยเท่านั้น ไม่ถือว่าเป็นจริงเสมอไปในทุกคู่ภาษาเป็นสากล

1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน เรื่องเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมของไรส์ ได้รู้ศักยภาพและข้อจำกัดในการนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมในบริบทภาษาอังกฤษ-ไทย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความใกล้และความห่างทางวัฒนธรรม